

TIÊU CHÍ KINH TẾ THỊ TRƯỜNG TRÊN THẾ GIỚI: KINH NGHIỆM XÂY DỰNG TIÊU CHÍ CHO VIỆT NAM

ThS. Huỳnh Thị Thu Hiền, ThS. Lê Vinh Hoàng Linh
Phân viện Học viện Hành chính Quốc gia tại tỉnh Quảng Nam
Tác giả liên hệ: huynhhien253@gmail.com

Ngày nhận: 27/11/2024

Ngày nhận bản sửa: 17/12/2024

Ngày duyệt đăng: 24/12/2024

Tóm tắt

Xây dựng khung tiêu chí để phát triển nền kinh tế thị trường là một nhiệm vụ cần thiết của Việt Nam hiện nay. Chúng ta không thể phát triển nền kinh tế thị trường mà không có cơ sở, khung tiêu chí cụ thể, đặc biệt khi Việt Nam xây dựng nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa, trong bối cảnh chưa có tiêu chí thống nhất được sử dụng vì nó chưa có trong tiền lệ thế giới. Vì vậy, cần học hỏi thêm tiêu chí ở các nước làm nền tảng cho quá trình hoàn thiện khung tiêu chí. Bài viết tập trung vào nghiên cứu các tiêu chí kinh tế thị trường của một số nước, tổ chức, từ đó, rút ra một số kinh nghiệm có thể áp dụng tại Việt Nam, và đưa ra gợi ý cho Việt Nam.

Từ khóa: Kinh tế thị trường, kinh nghiệm, mô hình, tiêu chí.

Criteria for Market Economy in The World: Experience in Building Criteria for Vietnam

MA. Huynh Thi Thu Hien, MA. Le Vinh Hoang Linh
National Academy of Public Administration in Quang Nam Province
Corresponding Author: huynhhien253@gmail.com

Abstract

Building a set of criteria for developing a market economy is a necessary task for Vietnam today. We can't develop a market economy without a solid foundation, a specific criteria framework. Especially since Vietnam is establishing a socialist-oriented market economy, this means there's no unified criteria being used yet because it hasn't been seen globally. Therefore, we need to learn from the criteria of other countries as a foundation for perfecting our framework. The paper focuses on the criteria of some countries, organizes lessons learned and provides suggestions for Vietnam.

Keywords: Criteria, experience, market economy, model.

1. Đặt vấn đề

Việt Nam đang trong quá trình chuyển đổi từ thể chế kinh tế thị trường cũ (kế hoạch hóa tập trung) sang thể chế kinh tế mới (kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa) để phù hợp với xu thế của thời đại. Thể chế kinh tế thị trường mà Việt Nam xây dựng không chỉ đơn thuần là kinh tế thị trường “truyền thống”, mà nó mang định hướng xã hội chủ nghĩa, xuất phát điểm với trình độ phát triển thấp và mới chập chững trong quá trình hội nhập quốc tế. Vì vậy,

quá trình xây dựng và hoàn thiện cần chú ý, xem xét kỹ rất nhiều yếu tố, điều kiện và các tiêu chí, yêu cầu, nguyên tắc mà Tổ chức Thương mại Thế giới (WTO), Mỹ, EU và các đối tác kinh tế khác áp dụng cho Việt Nam. Mặc dù đã có rất nhiều thay đổi về tư duy, cũng như cách tiếp cận, tuy nhiên, trước tốc độ phát triển và hội nhập ngày càng mạnh mẽ, những cải thiện, thể chế kinh tế hiện hành của Việt Nam vẫn chưa theo kịp với đà phát triển của kinh tế - xã hội thế giới. Đứng trước những thách thức đó, việc xác lập

khung lý luận vững chắc về kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa là một việc làm hết sức cần thiết để đạt được sự đồng thuận, nhất trí cao hơn trong nhận thức và tư duy của toàn dân về mô hình kinh tế mà chúng ta đang xây dựng. Xây dựng khung tiêu chí kinh tế thị trường là bước quan trọng để thúc đẩy sự phát triển của nền kinh tế theo hướng hiện đại, minh bạch và hiệu quả. Nó không chỉ giúp định hướng nội tại, mà còn tạo điều kiện thuận lợi để hòa nhập vào nền kinh tế toàn cầu.

Bài viết sẽ tập trung nghiên cứu các mô hình kinh tế thị trường ở các nước, tổ chức quốc tế, vì đây là những nước, tổ chức mà khung tiêu chí kinh tế thị trường được áp dụng rất hiệu quả. Bên cạnh đó, khi hội nhập kinh tế quốc tế, đây là các quốc gia, tổ chức có tầm ảnh hưởng rất lớn đến sự phát triển kinh tế thị trường của Việt Nam. Bài viết gợi mở khung tiêu chí cho nền kinh tế thị trường ở Việt Nam và định hướng giải pháp hoàn thiện khung tiêu chí kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa của Việt Nam trong thời gian tới.

2. Đối tượng và phương pháp nghiên cứu

Bài viết tập trung nghiên cứu nhóm các tiêu chí của thị trường EU, Mỹ và WTO chủ yếu bằng ba phương pháp: Nghiên cứu tài liệu thứ cấp; Phân tích, tổng hợp và so sánh.

3. Nội dung

3.1. Khung lý thuyết về tiêu chí và tiêu chí của một nền kinh tế, tiêu chí kinh tế thị trường

Tiêu chí là các chuẩn mực, yêu cầu, hoặc điều kiện cụ thể được thiết lập để làm cơ sở đánh giá, so sánh, hoặc đưa ra quyết định. Tiêu chí giúp định hướng và đảm bảo tính khách quan, minh bạch khi phân tích một vấn đề hoặc lựa chọn phương án. Tiêu chí có các đặc điểm sau:

Thứ nhất, cụ thể và rõ ràng. Tiêu chí cần được mô tả một cách chi tiết để tránh hiểu nhầm.

Thứ hai, đo lường được. Có thể đánh giá hoặc so sánh dựa trên các thông số định tính hoặc định lượng.

Thứ ba, phù hợp với mục tiêu. Tiêu chí cần liên quan trực tiếp đến mục đích đánh giá.

Thứ tư, thống nhất. Các tiêu chí phải nhất quán trong bối cảnh được áp dụng.

Tiêu chí của một nền kinh tế thường được sử dụng để đánh giá hiệu suất, sức mạnh, và mức độ phát triển của nền kinh tế đó. Các tiêu chí này bao gồm cả các yếu tố định lượng (số liệu thống kê) và định tính (các khía cạnh xã hội, môi trường, quản trị).

Thực chất của tiêu chí kinh tế thị trường là tập hợp các đặc điểm cơ bản để đánh giá xem một nền kinh tế có vận hành dựa trên cơ chế thị trường hay không. Nó phản ánh sự vận hành của nền kinh tế qua các yếu tố như: quyền sở hữu, cung cầu, vai trò của Nhà nước, và mức độ tự do kinh doanh.

Việc xây dựng **khung tiêu chí kinh tế thị trường** là cần thiết vì nó giúp đánh giá, định hướng và phát triển nền kinh tế theo hướng hiệu quả, minh bạch và phù hợp với xu thế toàn cầu hóa. Xây dựng khung tiêu chí kinh tế thị trường là bước quan trọng để thúc đẩy sự phát triển của nền kinh tế theo hướng hiện đại, minh bạch và hiệu quả. Nó không chỉ giúp định hướng nội tại mà còn tạo điều kiện thuận lợi để hòa nhập vào nền kinh tế toàn cầu.

3.2. Tiêu chí kinh tế thị trường của các nước, tổ chức quốc tế

3.2.1. Tiêu chí kinh tế thị trường của EU

Một là, mức độ ảnh hưởng (thấp) của Chính phủ đối với việc phân bổ các nguồn lực và các quyết định của doanh nghiệp, bất kể là trực tiếp hay gián tiếp, chẳng hạn: thông qua việc Nhà nước quy định giá cả trên thị trường, áp dụng chính sách phân biệt đối xử trong thuế, thương mại và tiền tệ.

Hai là, Nhà nước không được can thiệp, bóp méo hoạt động của doanh nghiệp (“tàn dư” từ hệ thống cũ) liên quan đến quá trình tư nhân hóa; không sử dụng hệ thống thương mại phi thị trường (ví dụ: hàng đổi hàng) và không áp dụng các chế độ bao cấp.

Ba là, ban hành và thực thi Luật Doanh nghiệp bảo đảm tính minh bạch, không phân biệt đối xử, tạo điều kiện phù hợp cho quản lý doanh nghiệp (áp dụng các tiêu chuẩn kế toán quốc tế, bảo vệ cổ đông, đảm bảo tính sẵn có và chính xác của thông tin doanh nghiệp).

Bốn là, ban hành và áp dụng một hệ thống

luật thống nhất, hiệu quả, minh bạch và đảm bảo tôn trọng quyền sở hữu tài sản và đảm bảo sự vận hành của cơ chế phá sản doanh nghiệp.

Năm là, tồn tại một khu vực tài chính đích thực, hoạt động độc lập với Nhà nước, về mặt luật pháp cũng như trên thực tế, chịu sự điều chỉnh của các quy định bảo lãnh đầy đủ, chịu sự giám sát một cách thỏa đáng.

Sáu là, tự do hóa thị trường để mở rộng cạnh tranh.

Tóm lại, từ những tiêu chí mà EU đưa ra, có thể thấy EU hướng tới tiêu chí thuộc về Chính phủ, sự can thiệp, sự giám sát và một hệ thống pháp luật minh bạch. Tự chung lại, vẫn là sự công bằng trong cạnh tranh, đảm bảo sự tự do trong thị trường của các thành phần kinh tế, hạn chế đến mức thấp nhất sự can thiệp vào kinh tế của Nhà nước. Những tiêu chí EU đưa ra là gợi mở cho Việt Nam trong quá trình hoàn thiện thể chế kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa.

3.2.2. Tiêu chí kinh tế thị trường của Hoa Kỳ

Việc xác định một quốc gia có nền kinh tế thị trường theo pháp luật Hoa Kỳ dựa trên 6 tiêu chí sau đây:

Một là, khả năng chuyển đổi nội tệ sang các đồng tiền khác.

Hai là, mức độ tự do thỏa thuận về tiền lương giữa người lao động và nhà quản lý.

Ba là, mức độ tự do trong hoạt động của các công ty có vốn nước ngoài.

Bốn là, mức độ sở hữu hoặc kiểm soát của Chính phủ đối với các yếu tố sản xuất chủ yếu.

Năm là, mức độ kiểm soát của Chính phủ đối với việc phân bổ các nguồn lực và đối với các quyết định về giá cả sản lượng của các doanh nghiệp.

Sáu là, các yếu tố khác có liên quan như mức độ tự do hóa thị trường và thương mại, Nhà nước pháp quyền chống tham nhũng...[1]. Các yếu tố được đưa ra đánh giá bao gồm: Khả năng chuyển đổi của tài khoản vãng lai và tài khoản vốn; tỉ giá; các xu hướng chính sách ngoại hối.

Như vậy, có thể thấy rằng, các tiêu chí của Hoa Kỳ quy định nhắm đến sự kiểm soát của Chính phủ về đồng tiền, sở hữu và kiểm soát. Quan tâm đến mức độ tự do hóa của thị trường

và thương mại. Điều này có ý nghĩa quan trọng trong xây dựng thể chế kinh tế thị trường của Việt Nam.

3.2.3. Tiêu chí kinh tế thị trường của Tổ chức thương mại thế giới (WTO)

WTO không quy định cụ thể các tiêu chí để xác định nền kinh tế thị trường, tuy nhiên, trong các hiệp định của WTO, có thể thấy nền kinh tế thị trường hiện đại được xác định dựa trên các nguyên tắc bao gồm:

Một là, thương mại không phân biệt đối xử.

Hai là, tự do hóa thương mại và gia nhập thị trường.

Ba là, đảm bảo tính minh bạch, tính tiên liệu được trong chính sách thương mại.

Bốn là, đảm bảo cạnh tranh lành mạnh, chống độc quyền, chống bóp méo giá cả, chống bán phá giá.

Năm là, thúc đẩy phát triển và cải cách kinh tế, tạo điều kiện cho chính phủ khắc phục các dạng “thất bại” của thị trường thông qua ưu đãi thuế quan và thực hiện các dạng trợ cấp được phép [2].

Các nguyên tắc của WTO đưa ra có thể nhận thấy được là tự do và minh bạch là nội dung chủ yếu WTO muốn hướng đến về tiêu chí kinh tế thị trường. Sự thiếu hụt và tồn tại ở hai điểm này của Việt Nam là một vấn đề cần được quan tâm và nhất thiết phải có tiêu chí này trong quá trình xây dựng kinh tế thị trường của Việt Nam.

3.3. Thực trạng nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa Việt Nam theo tiêu chí nền kinh tế thị trường của thế giới

Nghị quyết 11 Hội nghị Trung ương lần thứ 5, khóa XII cũng chỉ rõ: quản lý Nhà nước chưa đáp ứng kịp yêu cầu phát triển của kinh tế thị trường và hội nhập quốc tế; hiệu lực, hiệu quả chưa cao; kỷ luật, kỷ cương không nghiêm [3]. Nền kinh tế đang trong quá trình xây dựng và hoàn thiện của Việt Nam còn một số bất cập sau:

- Tư duy mang dấu ấn của một nền kinh tế kế hoạch hóa tập trung còn phổ biến, nhất là, trong nhận thức và thực thi chức năng kinh tế của Nhà nước, trong phân bổ vốn đầu tư Nhà nước, trong chính sách công nghiệp (lựa chọn ngành phát triển) và trong cách nhìn nhận vai trò của kinh tế

Nhà nước. Việt Nam đang tăng cường những nỗ lực để được Hoa Kỳ và EU, hai đối tác thương mại quan trọng của Việt Nam, công nhận là nền kinh tế thị trường. Theo EU, Việt Nam vẫn chưa đạt được các tiêu chí như: không có sự can thiệp của Nhà nước làm biến dạng các hoạt động kinh tế, cạnh tranh công bằng, tôn trọng bản quyền sở hữu trí tuệ [4]. Phía Hoa Kỳ cho rằng, mặc dù Chính phủ Việt Nam không điều tiết giá cả hàng hóa, song, vẫn duy trì một số biện pháp quản lý chính thức và không chính thức đối với nền kinh tế. Với tiêu chí này, có thể thấy đó là lý do Hoa Kỳ không công nhận Việt Nam có nền kinh tế thị trường [1].

- Các doanh nghiệp dân doanh chưa thực sự được hưởng sự đối xử bình đẳng trên nhiều lĩnh vực như tiếp cận nguồn vốn, thuế, sử dụng đất đai, mậu dịch đối ngoại.

- Khung pháp luật, chính sách vẫn chưa cho phép đảm bảo một chế độ phân phối thực sự công bằng. Thực sự lúng túng trong việc xác định các biện pháp điều tiết thu nhập, trong chế độ tiền công, tiền lương.

- Cơ chế quản lý giá hiện hành chưa hoàn thiện, giá trị nhiều loại tài nguyên, đất đai, lao động, vốn... chưa được tính đúng, đủ theo cơ chế thị trường. Giá cả của một số hàng hóa đầu vào quan trọng như: điện, nước, cước phí vận tải, liên lạc, viễn thông... vẫn bị méo mó bởi bị áp đặt kiểu hành chính dưới các hình thức hỗ trợ tài chính, bù giá, bù lỗ [5].

- Tiền lương của người lao động thuộc khối hành chính - sự nghiệp do Nhà nước quy định và phụ thuộc chủ yếu vào khả năng của ngân sách Nhà nước, hầu như không có mối liên hệ nào với sự biến động của thị trường lao động.

- Luật cạnh tranh còn chưa rõ ràng, khó áp dụng, chưa tạo điều kiện cho cạnh tranh hoàn hảo theo cơ chế thị trường. Quá trình cải cách doanh nghiệp Nhà nước còn quá chậm, không tương thích với những tiến bộ đạt được trong tự do hóa thương mại và hội nhập kinh tế quốc tế và những cam kết đầy nhanh quá trình chuyển đổi sang kinh tế thị trường [5].

- Khung pháp luật Việt Nam còn thiếu tính đồng bộ và tính thống nhất, chưa cụ thể và

không chặt chẽ. Hiệu quả pháp luật thấp và mất tính trung lập do các cơ quan thi hành pháp luật nằm trong tình trạng vừa làm luật vừa thi hành pháp luật.

- Tham nhũng vẫn đang là vấn đề nhức nhối, liên quan nhiều nhất đến các lĩnh vực đất đai, hải quan, giao thông, thuế, giấy phép xây dựng,... và đang là rào cản mà doanh nghiệp rất khó vượt qua.

- Mô hình tập đoàn kinh tế Nhà nước hiện nay được hình thành bằng quyết định hành chính trên cơ sở tổ chức lại tổng công ty Nhà nước, chưa phù hợp với thông lệ chung về xây dựng các tập đoàn kinh tế.

3.4. Gợi ý khung tiêu chí xây dựng kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam

Xây dựng khung tiêu chí xây dựng nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa là một việc làm cần thiết hiện nay. Chúng ta không thể phát triển nền kinh tế thị trường mà không có cơ sở, khung tiêu chí cụ thể, đặc biệt khi Việt Nam xây dựng kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa, trong bối cảnh chưa có tiêu chí thống nhất được sử dụng vì nó chưa có trong tiền lệ thế giới. Dựa vào khung tiêu chí của các nước, tổ chức, cũng như những hạn chế của Việt Nam trong quá trình phát triển kinh tế, tác giả xin đưa ra một số gợi ý khung tiêu chí của Việt Nam để xây dựng nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa (khung tiêu chí sẽ đi theo hướng bốn trụ cột chính: tự do cạnh tranh, sở hữu tư nhân, lợi ích cá nhân và dân chủ).

Thứ nhất, về cơ chế vận động là tự do cạnh tranh. Không phân biệt đối xử giữa các thành phần kinh tế, nhất quán cơ chế giá thị trường (hoàn thiện hệ thống pháp luật làm cơ sở pháp lý).

Thứ hai, về cấu trúc sở hữu. Các chủ thể tham gia thị trường độc lập dưới nhiều hình thức sở hữu khác nhau, trong đó, phải coi sự hiện hữu của sở hữu tư nhân là tất yếu.

Thứ ba, về hệ thống lợi ích. Tiêu chí này quan tâm đến lợi ích cá nhân của các chủ thể tham gia thị trường. Nâng cao tính tự chủ của các chủ thể kinh doanh vì nó cho phép họ được quyền chiếm hữu các kết quả sản xuất ở một mức độ nhất định.

Thứ tư, về quan hệ phân phối. Phân phối công bằng thành quả lao động, giải quyết bằng việc tái phân phối, qua các công cụ luật pháp, chính sách của Nhà nước.

Các tiêu chí này mang tính đặc trưng lớn, chưa được cụ thể hóa thành các chỉ tiêu định tính hay định lượng cụ thể hơn để dễ dàng, thuận lợi cho việc đánh giá và phân biệt trình độ phát triển của nền kinh tế thị trường ở các giai đoạn khác nhau (chẳng hạn có thể xây dựng theo từng mốc thời gian cụ thể đến năm 2030; 2050, v.v.). Đây là vấn đề cần phải tiếp tục nghiên cứu hơn nữa.

3.5. Một số định hướng giải pháp xây dựng, hoàn thiện khung tiêu chí nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa Việt Nam

Sự can thiệp của Nhà nước, sự phân bổ các nguồn lực của Nhà nước chưa công bằng thực sự cản trở rất lớn đến quá trình xây dựng và hoàn thiện thể chế kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa của Việt Nam. Tuy nhiên, đây là yếu tố chủ quan thuộc về phía Nhà nước và Nhà nước lại là chủ thể đưa ra chính sách hoàn thiện thể chế kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa, nên thiết nghĩ về phía Nhà nước, có thể khắc phục được vai trò và sự tác động của mình. Giải pháp đưa ra ở đây xuất phát từ các tiêu chí của một số nước là:

Một là, hạn chế sự can thiệp trực tiếp của Nhà nước vào hoạt động thị trường, cắt giảm sự can thiệp của Nhà nước vào công tác định giá. Tiếp tục thu hẹp lĩnh vực độc quyền Nhà nước, xóa bỏ độc quyền doanh nghiệp và đặc quyền kinh doanh của doanh nghiệp Nhà nước. Hạn chế, tiến tới chấm dứt sự can thiệp không hợp lý của Nhà nước vào thị trường lao động; đổi mới cơ chế tiền lương của doanh nghiệp Nhà nước theo hướng tăng quyền tự chủ của doanh nghiệp trong việc trả lương.

Hai là, đẩy mạnh phân cấp quản lý ở một số lĩnh vực như: tài chính, đầu tư, đất đai phù hợp với năng lực của từng cấp đi đôi với tăng cường trách nhiệm, công tác kiểm tra, giám sát.

Ba là, Nhà nước cần tập trung trước hết vào ổn định kinh tế vĩ mô và tạo một khung khổ thể chế hữu hiệu, đủ sức hỗ trợ sự phát triển kinh tế thuộc mọi thành phần, kể cả khu vực tư nhân,

thúc đẩy cạnh tranh và giảm độc quyền.

Bốn là, đẩy mạnh quá trình cải cách hành chính liên quan đến doanh nghiệp và đầu tư, giảm thủ tục và phí tổn cho việc đăng ký gia nhập và rút lui khỏi thị trường.

Năm là, Nhà nước cần thực hiện tốt chức năng Nhà nước phát triển, tức là, tác động vào thị trường với tư cách là chủ thể hoạt động kinh tế, một chủ đầu tư, chủ sở hữu lớn trong xã hội. Do điều kiện đang trong quá trình chuyển đổi, gặp nhiều khó khăn, chức năng “làm kinh tế” của Nhà nước cũng cần được coi trọng, góp phần vào sự phát triển chung của quốc gia. Bên cạnh chức năng đó, để đảm bảo định hướng xã hội chủ nghĩa thì Nhà nước còn cần thực hiện vai trò là “Nhà nước phúc lợi”, gắn kết các giá trị đạt được từ tăng trưởng kinh tế với y tế, văn hóa, giáo dục... Chấm dứt việc sử dụng quyền lực Nhà nước để hỗ trợ tài chính và các biện pháp để tránh giải thể, phá sản doanh nghiệp Nhà nước thuộc diện phải giải thể, phá sản.

Sáu là, tiếp tục hoàn thiện khung khổ luật pháp và chính sách cổ phần hóa theo hướng tăng cường tính minh bạch của quá trình cổ phần hóa, nhất là, cơ chế đảm bảo tính xác thực và kịp thời của các thông tin có liên quan đến đánh giá, xác định giá trị doanh nghiệp, kết quả và hiệu quả hoạt động của doanh nghiệp, đất đai, mặt bằng sản xuất - kinh doanh, các tài nguyên và nguồn lực đất nước mà doanh nghiệp được khai thác...

Tiếp tục hoàn thiện và thống nhất các quy định của Luật Doanh nghiệp và Luật Đầu tư; sớm áp dụng trên thực tiễn một mặt bằng pháp lý và các điều kiện kinh doanh chung cho các doanh nghiệp không phân biệt chế độ sở hữu. Đổi mới, hoàn thiện quản lý Nhà nước, cải tiến thủ tục hành chính đối với đầu tư nước ngoài.

4. Kết luận

Tóm lại, khung tiêu chí mà các tổ chức, các nước nói chung và EU nói riêng là cơ sở để Việt Nam tiếp thu và hoàn thiện mô hình kinh tế thị trường. Dĩ nhiên, mô hình các nước phương Tây không phải là tối ưu, không phải là hướng đi duy nhất cho Việt Nam, nó cũng sẽ có tồn tại những “thất bại”, những bất ổn: bất bình đẳng xã hội, ô nhiễm môi trường, tạo ra hố ngăn cách ngày

càng lớn giữa giàu và nghèo... Điều đó có nghĩa là trong quá trình vận dụng, tiếp thu, chúng ta cần có cách làm khác để phù hợp hơn với Việt Nam. Nền kinh tế thị trường định hướng xã hội

chủ nghĩa của Việt Nam là một hướng đi mới, chưa có trong tiền lệ, vì vậy, quá trình xây dựng và hoàn thiện cần phải có thời gian vận hành và điều tiết cho phù hợp.

Tài liệu tham khảo

- [1] Viện Châu Mỹ, "Tiêu chí nền kinh tế thị trường của Hoa Kỳ - Kinh nghiệm cho Việt Nam", 2018. <https://hdl.vn/vi/thong-tin-ly-luan-thuc-tien/tieu-chi-nen-kinh-te-thi-truong-cua-hoa-ky-kinh-nghiem-cho-viet-nam.html>. [xem ngày 14/10/2024].
- [2] Đảng Cộng sản Việt Nam, *Nghị quyết số 11-NQ/TW ngày 03/06/2017 của Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XII về hoàn thiện thể chế kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa*, 2017.
- [3] Trung tâm WTO, VCCI (2008), "Quy định của WTO về kinh tế thị trường", <http://chongbanphagia.vn/quy-dinh-cua-wto-ve-kinh-te-thi-truongn859.html>. [xem ngày 01/11/2024].
- [4] PGS. TS Nguyễn Văn Thọ (2018), "Về tiêu chí nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa – Lý luận và thực tiễn". <https://hdl.vn/vi/nghien-cuu---trao-doi/ve-tieu-chi-nen-kinh-te-thi-truong-dinh-huong-xa-hoi-chu-nghia-viet-nam---ly-luan-va-thuc-tien.html>. [xem ngày 15/10/2024].
- [5] NEU, "Đổi mới thể chế kinh tế tại Việt Nam, hướng tới nước thu nhập có trung bình cao trước năm 2030", 2023. [Tổ chức ngày 01/03/2023].